

Силабус курсу
Прагматичні аспекти перекладу

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Освітньо-професійна програма
«Англійсько-український переклад»
Дні занять: згідно розкладу
Консультації: згідно розкладу
Рік навчання: IV.
Семестр: VII.
Кількість кредитів: 3
Мова викладання: українська

Викладач курсу:	Кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії і практики перекладу Караневич Мар'яна Ігорівна
Контактний телефон	098-92-30-354
E-mail викладача:	karanevych@tnpu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибіркова
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС -3 (90 год.)

Опис дисципліни

Основною метою викладання навчальної дисципліни «Прагматичні аспекти перекладу» є формування у здобувачів вищої освіти таких компетентностей як здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову, що вивчається, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування, для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя, а також здатність обирати необхідну перекладацьку стратегію в залежності від жанрової приналежності тексту та ситуації.

Структура курсу

Години лек./сем	Тема	Результати навчання	Завдання
1/2	Прагматика як аспект перекладознавчих досліджень.	Розуміти поняття прагматики перекладу. Усвідомлювати роль позамовних чинників у прагматиці перекладу. Знати способи прагматичної адаптації з метою досягнення адекватності перекладу.	Обговорення
2/2	Прагматично зумовлені лексико-семантичні, граматичні та лексико-граматичні	Знати причини та особливості використання прагматично зумовленої генералізації, прагматично зумовленої конкретизації, прагматично	Усне опитування, виконання вправ.

	трансформації англійсько- українському перекладі	в зумовленої лексичної заміни, компенсації як прагматично зумовленої трансформації, диференціації значення, логічного розвитку поняття. Вміти розпізнавати та застосовувати на практиці прагматичні узуально зумовлені лексико-семантичні трансформації. Мати теоретичні знання про прагматично зумовлену граматичну заміну, прагматично зумовлене додавання, прагматично зумовлене вилучення, прагматично зумовлену граматичну компенсацію, прагматично зумовлений описовий переклад та прагматично зумовлений антонімічний переклад і вміти їх застосовувати на практиці. Вміти використовувати прийом цілісного перетворення з метою прагматичної адаптації тексту перекладу.	
1/2	Переклад прагматичних ідіом.	Знати синтаксичні та семантичні характеристики прагматичних ідіом. Ознайомитись із труднощами перекладу прагматичних ідіом та вміти долати їх у практичній діяльності. Розуміти специфіку перекладу написів та оголошень.	Усне опитування, виконання вправ.
1/2	Особливості відтворення у перекладі непрямих мовленнєвих актів.	Вміти розпізнавати непрямі мовленнєві акти. Знати типи прагматичних трансформацій, пов'язаних з непрямыми мовленнєвими актами. Розуміти причини заміни директива на непрямий директив-квеситив, констатива на риторичне питання в українсько-англійській мовній парі. Знати специфіку перекладу риторичних питань.	Усне опитування, виконання вправ

2/2	Звичайна ввічливість і політична коректність при перекладі.	Вміти здійснювати адаптацію речення у перекладі з огляду на звичайну ввічливість та політичну коректність. Знати політично коректні позначення людей з інвалідністю та хворих, статей, осіб похилого віку, людей певних етнічних або расових груп.	Усне опитування, виконання вправ.
1/2	Прагматика перекладу політичного дискурсу.	Вміти розпізнавати комунікативно-прагматичні стратегії в англійській політичній промові. Розуміти важливість врахування прагматичного аспекту перекладу політичного дискурсу.	Усне опитування, виконання вправ.
2/2	Прагматика перекладу реклами. Прагматичний аспект перекладу туристичних текстів.	Знати типи впливу на цільову аудиторію. Усвідомлювати лінгвістичні особливості реклами. Знати теоретичні основи перекладу реклами та вміти застосовувати набуті знання на практиці. Розуміти важливість врахування прагматичного компонента при перекладі туристичної реклами. Знати лексико-граматичні особливості туристичних текстів. Знати способи перекладу слів-реалій у туристичних текстах. Усвідомлювати труднощі перекладу туристичних текстів та вміти їх успішно долати.	Усне опитування, виконання вправ.

Формування програмних компетентностей Програмні компетентності

ЗК 1. Синтез та аналіз. Здатність до узагальнень, абстрактного мислення, поєднання аналізу та синтезу для розуміння процесів та явищ у галузях лінгвістики та перекладу, уміння чітко встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

ЗК 2. Науково-дослідницькі навички. Здатність формулювати нові гіпотези та вирішувати наукові задачі в галузях лінгвістики, літературознавства та перекладу, підбирати відповідні методи для їх розв'язання; володіння основними поняттями й методами лінгвістичного та перекладознавчого дослідження та вміння застосовувати їх на практиці.

ФК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового перекладознавства.

ФК 3. Здатність формувати в учнів і ЗВО уміння користуватися метамовою лінгвістики, літературознавства та перекладу, виконувати передбачені навчальними програмами види мовних розборів, аналіз художнього тексту.

ФК 4. Здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі філології, професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації: мовознавства, перекладознавства, прикладної лінгвістики, тощо.

ФК 6. Здатність використовувати профільні знання в галузі перекладознавства для оцінки сучасного перекладознавчого процесу в Україні та світі, теоретико-практичних узагальнень, здатність обирати необхідну перекладацьку стратегію в залежності від жанрової приналежності тексту та ситуації, здатність до здійснення адекватного усного (послідовного та синхронного) і письмового перекладів.

ФК 8. Здатність використовувати можливості мережевих програмних систем та Інтернет-ресурсів для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 1 (Дослідницький). Здатність відібрати і проаналізувати попередні джерела, в яких осмислюється проблема; проектувати та здійснювати емпіричні дослідження; проявляти творчі здібності під час досліджень; використовувати набуті знання з лінгвістики та перекладознавства для вибору оптимальних шляхів аналізу різноманітного мовного матеріалу, художніх чи фольклорних творів, критичних праць; підготувати доповідь, наукову статтю.

ПРН 2 (Методично-пошуковий). Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 3 (Проектувальний). Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати наукове теоретичне і прикладне дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 6 (Технологічний). Здатність використовувати педагогічні технології у навчально-виховному процесі; розробляти навчальні заняття відповідно до обраної технології навчання, доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань і власну точку зору на них як фахівцям, так і широкому загалу.

ПРН 8 (Прогностичний). Здатність вміти, виходячи з мети спостереження та властивостей об'єкта дослідження, обирати метод і розробляти план та методику спостереження; прогнозувати вплив різних факторів на якість результату.

ПРН 9 (Технічний). Здатність працювати з текстовою, графічною та числовою інформацією за допомогою комп'ютера; використовувати можливості мережевих програмних систем для вирішення теоретичних і практичних завдань у галузі професійної діяльності; вміння користуватися електронними словниками і спеціальними програмами; пошук методичних матеріалів для реалізації міжпредметних зв'язків.

Літературні джерела

Основні

1. Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову. – Вінниця, 2003.

2. Караневич М. І. Прагматика перекладу художньої літератури. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. – 162 с.
3. Корунець І. В. Порівняльна типологія англійської та української мов. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 464 с.

Допоміжні

1. Алексєєва І. О. Семантика та прагматика англійських часток : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови" / І. О. Алексєєва. – К., 2001. – 20 с.
2. Андрієнко Т. П. Реалізація принципу ввічливості у мовленнєвих актах-експресивах представниками різних лінгвокультурних спільнот / Т. П. Андрієнко // зб. стат. за доповідями Міжнар. наук. конф. ["Проблеми зіставної семантики"]. – К.: КДЛУ, 1999. – С. 343–346.
3. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики : [монографія] / Ф. С. Бацевич – Львів: ПАІС, 2010. – 336 с.
4. Бехта І. А. Прагманастанова художнього тексту і чинник адресата / І. А. Бехта // Лінгвістика. – Луганськ: Альма-матер, 2011. – Ч.1. – №1 (22). – С. 151–158.
5. Вrabель Т. Т. Словотвірча прагматика у сучасній англійській мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови» / Т. Т. Вrabель. – Донецьк, 2005. – 20 с.
6. Демецька В. Границі застосування адаптації при перекладі (на матеріалі перекладу проповіді) / В. Демецька // Наукові записки. – 2010. – Вип. 89 (1). – С. 13–16. – (Серія: «Філологічні науки»).
7. Демецька В. Еквівалентність і адекватність відтворення прагматичних текстів у перекладі / В. Демецька // Наукові записки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. – Вип. 104 (1). – С. 35–39. – (Серія: «Філологічні науки (мовознавство): у 2 ч.»).
8. Демецька В. Перекладацька адаптація релігійних лінгвоконцептів у проповіді як типі тексту / В. Демецька // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2009. – Вип. 11. – С. 251–255. – (Серія: «Філологія»).
9. Демецька В. В. Репродуктивний переклад vs адаптивний переклад / В. В. Демецька // Вісник Дніпропетровського університету. – 2010. – Вип. 16. – С. 99–105. – (Серія "Мовознавство").
10. Дорофєєва О. М. Актуальні проблеми прагмалінгвістики та різні інтерпретації терміну "прагматика" / О. М. Дорофєєва // Зб. наук. праць Технологічного університету Поділля. – Хмельницький, 2003. – С. 137–140. – (Серія: «Соціально-гуманітарні та психолого-педагогічні науки»).
11. Дубко Л. О. Методологічний та прагматичний аспекти перекладу інверсії / Л. О. Дубко, О. Г. Федорова // Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. – 2011. – Ч. І, № 16 (227). – С. 20–24.
12. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів / У. Еко. – Львів: Літопис, 2004. – 384 с.
13. Зайко Л. В. Політкоректна лексика сучасної англійської мови як різновид евфемізмів / Л. В. Зайко // Актуальні питання філології. – К. : КиМУ, 2011. – Вип. 1. – С. 124–130.
14. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. – Львів, 1983.

15. Іванова Г. С. Прагматичні аспекти перекладу реалій [Електронний ресурс] / Г. С. Іванова, С. В. Кибкало, Н. М. Палій. – Режим доступу до ст.: <http://www.rusnauka.com>.
16. Кальченко Г. А. Прагматична структура екологічного дискурсу / Г. А. Кальченко // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. – 2006. – Вип. 10. – С. 122-127.
17. Карабан В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову: В 2 ч. – К., 1997; 1999.
18. Карабан В. І. Урахування мовленнєвих норм та традицій у перекладі / В. І. Карабан // Мовні і концептуальні картини світу. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2012. – Вип. 41, Ч. 2. – С. 131–143.
19. Караневич М. І. Компенсація як прагматично зумовлена трансформація в англо-українському художньому перекладі / М. І. Караневич // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. – К.: Видавничий центр КНЛУ, 2010. – Т. 13, № 2. – С. 70–76. – (Серія “Філологія”).
20. Караневич М. І. Передача непрямих мовленнєвих актів у перекладі / М. І. Караневич // Мова і культура. – К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2009. – Вип. 12. – Т. I (126). – С. 321–326.
21. Караневич М. І. Прагматичний аспект перекладу художньої літератури / М. І. Караневич // *Studia methodologica*. – Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. – Вип. 32. – С. 83–89.
22. Караневич М. І. Прагматично зумовлені лексичні трансформації в англо-українському художньому перекладі / М. І. Караневич // Наукові записки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. – Вип. 89 (1). – С. 176–182. – (Серія “Філологічні науки (мовознавство)”): у 5 ч.).
23. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. – К., 1982.
24. Матюшенко О. Ю. Прагматичні аспекти декодування імпліцитної інформації у руслі когнітивних вчень / О. Ю. Матюшенко // Вісник СумДУ. – 2007. – Т.2, № 1. – С. 34–39. – (Серія "Філологія").
25. Некряч Т. Ситуативна асиметрія у перекладі драми як елемент сценічності / Т. Некряч // Наукові записки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. – Вип. 89 (1). – С. 78–83. – (Серія “Філологічні науки”).
26. Радецька С. В. Методичні рекомендації щодо прагматичної адаптації при перекладі реклами / С. В. Радецька // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2011. – № 2 (5). – С. 323–327.
27. Сегол Р. І. Прагматика перекладу як основа міжмовної комунікації / Р. І. Сегол // Журналістика. Лінгвістика. Дидактика. – Полтава, 2010. – С. 258–262.
28. Тимошенко К. Л. Прагматичний потенціал та функції вигуків у мовленнєвому акті / К. Л. Тимошенко // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. – К.: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2006. – Вип. 9. – С. 319–323.
29. Шліхар Т. О. Прагматичний аспект перекладу експресивів у драматичному творі / Т. О. Шліхар, Т. Є. Некряч // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики. – 2006. – Вип. 10. – С. 408–413.
30. Aijmer K. *Introducing the Pragmatics of Society* / K. Aijmer, G. Andersen // *Pragmatics of Society*. – 2011. – P. 1–30.
31. Allott N. *Key Terms in Pragmatics* / N. Allott. – London, New York: Continuum International Publishing Group, 2010. – 264 p.

32. Baker M. In *Other Words: A Coursebook on Translation* / M. Baker. — London, New York: Routledge, 1992. — 304 p.
33. Barron A. *Acquisition in Interlanguage Pragmatics: Learning How to Do Things with Words in a Study Abroad Context* / A. Barron. — Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2001. — 398 p.
34. Black E. *Pragmatic Stylistics* / E. Black. — Edinburgh: Edinburgh University Press, 2006. — 166 p.
35. Cap P. *Micropragmatics and Macropragmatics* / P. Cap // *Foundations of Pragmatics*. — Berlin, Boston: Walter de Gruyter, 2011. — P. 51–75.
36. Carston R. *Thoughts and Utterances: the Pragmatics of Explicit Communication* / R. Carston. — Oxford: Blackwell Publishers Ltd, 2002. — 432 p.
37. Cenoz J. *The Acquisition of Pragmatic Competence and Multilingualism* / J. Cenoz // *Intercultural Language Use and Language Learning*. — 2007. — P. 122–140.
38. Cutting J. *Pragmatics and Discourse* / J. Cutting. — London, New York: Routledge, 2002. — 187 p.
39. Deppermann A. *Pragmatics and Grammar* / A. Deppermann // *Foundations of Pragmatics*. — Berlin, Boston: Walter de Gruyter, 2011. — P. 425–460.
40. Dijk T. A. *Pragmatics and Poetics* / T. A. Dijk // *Pragmatics of Language and Literature*. — Amsterdam, 1976. — Vol. 2. — P. 22–57.
41. Dooly M. *Semantics and Pragmatics of English: Teaching English as a Foreign Language* / M. Dooly. — Barcelona: University Autònoma de Barcelona, 2006. — 83 p.
42. Farwell D. *Pragmatics-based MT and the Translation of Puns* / D. Farwell, S. Helmreich // *Proceedings of the 11th Annual Conference of the European Association for Machine Translation*, 2006. — Режим доступу до ст. : www.mt-archive.info/EAMT-2006-Farwell.pdf.
43. Fetzer A. *Pragmatics as a Linguistic Concept* / A. Fetzer // *Foundations of Pragmatics*. — Berlin, Boston: Walter de Gruyter, 2011. — P. 23–50.
44. Goldberg A. E. *Pragmatics and Argument Structure* / A. E. Goldberg // *The Handbook of Pragmatics*. — Oxford: Blackwell Publishing, 2006. — P. 427–442.
45. *Grammar, Meaning and Pragmatics* / [ed. F. Brisard, J. O. Östman, J. Verschueren]. — Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2009. — 308 p.
46. Green G. M. *Pragmatics and Natural Language Understanding* / G. M. Green. — New Jersey: Routledge, 2012. — 200 p.
47. Habermas J. *On the Pragmatics of Communication* / J. Habermas. — Massachusetts: Massachusetts Institute of Technology Press, 1998. — 454 p.
48. Hudson T. *A Framework for Testing Cross-Cultural Pragmatics* / T. Hudson, E. Detmer, J. D. Brown. — Honolulu: Natl Foreign Lg Resource Ctr, 1992. — 51 p.
49. Leech G. N. *Principles of Pragmatics* / G. N. Leech. — L., N.Y.: Longman, 1983. — 250 p.
50. Levinson S. *Pragmatics* / S. Levinson. — Cambridge: Cambridge University Press, 1983. — 420 p.
51. Marmaridou S. *Pragmalinguistics and Sociopragmatics* / S. Marmaridou // *Foundations of Pragmatics*. — Berlin, Boston: Walter de Gruyter, 2011. — P. 77–106.
52. Mey J. L. *Developing Pragmatics Interculturally* / J. L. Mey // *Explorations in Pragmatics: Linguistic, Cognitive, and Intercultural Aspects*. — Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 2007. — P. 165–191.
53. Mey J. L. *Pragmatics: an introduction* / J. L. Mey. — Cambridge,

Massachusetts: Cambridge University Press, 1993. — 357 p.

54. Mey J. *When Voices Clash: a Study in Literary Pragmatics* / J. Mey. – Berlin: Walter de Gruyter, 1999. – 454 p.

55. Moreno R. E. V. *Creativity and Convention: the Pragmatics of Everyday Figurative Speech* / R. E. V. Moreno. – Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2007. – 249 p.

56. Nakayasu M. *The Pragmatics of Modals in Shakespeare* / M. Nakayasu. – Frankfurt am Main : Peter Lang, 2009. – 281 p.

57. Newmark P. *Pragmatic Translation and Literalism* / P. Newmark // TTR: traduction, terminologie, rédaction. — 1988. — Vol. 1, № 2. — P. 133–145.

58. O'Neill D. K. *Components of Pragmatic Ability and Children's Pragmatic Language Development* / D. K. O'Neill // *Cognitive Pragmatics*. – Berlin: Walter de Gruyter, 2012. – P. 261–290.

59. Peccei J. S. *Pragmatics* / J. S. Peccei. – New York: Routledge, 2009. – 112 p.

60. Posner R. *Semantics and Pragmatics of Sentence Connectives in Natural Language* / R. Posner // *Speech act theory and pragmatics*. — Dordrecht, 1980. — P. 169–203.

61. Strässler J. *Idioms in English: a Pragmatic Analysis* / J. Strässler. – Tübingen: Gunter Narr Verlag, 1982. – 160 p.

62. Taguchi N. *Longitudinal Studies in Interlanguage Pragmatics* / N. Taguchi // *Pragmatics Across Languages and Cultures*. – Berlin: De Gruyter Mouton, 2010. – P. 333–362.

63. Trosborg A. *Interlanguage Pragmatics: Requests, Complaints, and Apologies* / A. Trosborg. – Berlin: Walter de Gruyter, 1994. – 581 p.

64. Wierzbicka A. *Cross-Cultural Pragmatics: the Semantics of Human Interaction* / A. Wierzbicka. – Berlin: Walter de Gruyter, 2003. – 502 p.

65. Yule G. *Pragmatics* / G. Yule. – Oxford: Oxford University Press, 1996. – 138 p.

Довідкові

1. *Concise Encyclopedia of Pragmatics* / [ed. J.L. Mey]. – Oxford: Elsevier Ltd, 2009. – 1100 p.

2. *The Oxford Dictionary of Pragmatics* / [ed. by Y. Huang]. – Oxford: Oxford University Press, 2012. – 352 p.

Політика оцінювання

● **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

● **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, у програмі MOODLE).

● **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин

(наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Теми 1-7 – обговорення, виконання вправ.	70
Захист індивідуального науково-дослідного завдання – доповідь з демонстрацією презентації	10
Підсумковий контроль – тест	20

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
64-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

До силябусу додано такі матеріали:

- 1) електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.